

**В нас одна Батьківщина – наша рідна Україна
(виховна година)**

Мета. Розширювати і поглиблювати поняття громадянськості, розвивати у дітей прагнення бути свідомим громадянином України і її патріотом, виховувати любов до рідного краю, його традиції і обрядів, формувати громадянські якості: патріотизм, людяність, доброту, милосердя, працьовитість.

Вчитель.

Навчання в нашій країні обов'язкове і безкоштовне для кожної дитини, як записано в Конституції України.

Кожен учень по всій нашій Вітчизні: від найменших першокласників до вже дорослих випускників любить свою Україну, бажає їй добра, намагається стати справжнім патріотом і громадянином.

Учень.

Тепло своїх долонь, і розуму, і серця

Я Україні милій віддаю.

Люблю твої ліси, степи, річки й озерця,

Й ліричну пісню лагідну твою.

І українську мову, чарівну й багату.

Та рушники у квітах на стіні.

Люблю наш щедрий рід,

В садочку білу хату

Й рожевий кущ калини при вікні.

Люблю тебе. Вітчизно, мила Україно,

Бо щастя жити ти мені дала.

**Для мене ти одна і рідна, і єдина,
Я все зроблю, щоб ти завжди цвіла.**

Вчитель.

Громадянин України — це ти і я, це люди, які постійно живуть в Україні, люблять її, є патріотами своєї Вітчизни, готові захищати її територію, ідеали, працювати в ім'я розвитку і процвітання, вчитись, удосконалювати свою майстерність, шанувати традиції, бути законотримувачами, знати права і обов'язки, добре знати історію Батьківщини, традиції, її мову, бути добрим, чесним, милосердним, працелюбним.

Сьогодні нас чекає незвичайна космічна подорож у світ краси і добра, мрій і сподівань безмежними просторами милої України. Нас чекають труднощі і випробування, але нехай вони вас не лякають.

(Пі музику діти виконують рухи за вчителем і роздивляються маршрут польоту).

Любов – Доброта – Вірність – Мрія – Щастя

Перша зупинка „Любов”

- Щоб подорожувати Україною, давайте ж розберемося: що таке Батьківщина?

Велика Батьківщина починається з маленької домівки, де ви народилися, зі школи, де проходять ваші найкращі роки, з друзів, які зігрівають вас своїм теплом, з тихої казки бабусі, ніжної пісні матері, доброї поради дідуся.

Учень:

Що ж таке Батьківщина?

Під віконцем калина,

Тиха казка бабусі,

Ніжна пісня матері,

Дужі руки у тата,

Під тополями хата,

Під вербою водиця.

В чистім полі криниця

Серед луку далеко

У діброві лелека.

І веселка над лісом,

І стрімкий обеліск.

Вчитель.

Любов до Батьківщини... З чого вона починається?

Все починається з родини. Коли в матері народжується дитинка, вона співає їй колискові пісні, в яких мріє, щоб вона виросла доброю, щирою людиною, здоровою і щасливою. Уявіть себе маленькими і послухайте відому вам колискову пісню.

(Лунає колискова пісня).

— Яка це пісня?

— Про що мріє мама?

— Про що ви думали, слухаючи її? З цього ласкавого слова матусі починається шлях до любові.

— А які колискові мама співала вам? (Діти співають «Котику сіренький»).

— А ще кожна матуся співала дитині забавлянки, щоб вона не плакала. Давайте пригадаємо...

— Ми вже трішки виросли, в ці забавлянки ви можете пограти зі своїми братиками та сестричками. А разом із вашими мамами, рідними ми теж пограємо.

Гра «Впізнай голос» (Дитині зав'язують очі, її кличуть різні мами.

Серед них вона вгадує голос своєї матусі).

Вчитель. Думаю, ви добре знаєте один одного і впізнаєте своїх рідних навіть уночі.

А зараз прийшла черга сказати слова подяки нашим рідним.

Учень,

Як мені вас не любити,

рідний батько, нене.

Та ви мене годували

І дбали про мене.

Батько розуму навчає.

Мати приголубить.

Ніхто мене так на світі

Як вони не любить.

Дай й же ж Боже, щоб я виріс

В школі гарно вчився.

Щоб я батькові і ненці

Добром відплатився!

Вчитель.

Людське щастя від роду і до роду

Увись росте з коріння родоводу.

І тільки той, у кого серце чуле.

Хто знає, береже минуле

І вміє шанувать сучасне.

Лиш той майбутнє

Вивершить прекрасне.

— Любіть своїх рідних, даруйте їм радість і щастя. Давайте подивимось, що нам подарувала зірочка «Любові» (У скриньці — рушник).

— А для чого дарують рушничок?

У нашого народу існує звичай. Коли з дому далеко ішов син чи батько на війну, в похід, або донька виходила заміж і теж покидала рідний поріг, їм дарували в дорогу рушник, який оберігав у далекій стороні.

(Пісня про рушник).

Рушник. Він пройшов через віки і нині символізує чистоту почуттів, глибину безмежної любові до своїх дітей, до всіх, хто не черствіє душею, він щедро простелений близьким і далеким друзям, гостям. Хай символ цей завжди буде в нашій хаті як ознака великої любові і незрадливості.

2-а зупинка «Доброта»

1. Читання уривків оповідання Б. Грінченка «Украла».
2. Бесіда.

— Чому Олександра вкрала хліб?

— Чи праві були діти, засуджуючи її?

— Хто допоміг порозумітися, знайти вихід із цієї ситуації?

— Що вас найбільше вразило?

— Чому навчило це оповідання?

3. Акція «Збери портфель другу».
4. Розповідь з елементами бесіди про сусідів. Де б ми не йшли, не їхали, нас завжди оточують люди, яких називають сусідами. Вони бувають різними. Сусіди по квартирі, по партії, сусідами називають і людей, які сидять поруч в автобусі чи в кіно, сусіди, які живуть близько — близькі, далеко — далекі.

У хаті радість, сміх, а раптом — горе. Родина живе далеко. Кого кличуть на допомогу? Сусідів. І вони завжди допоможуть і в біді, і в радості. Недарма кажуть: «Коли біда чи неміч — сусідів клич на поміч». Із сусідами треба жити в мирі та злагоді. А що це значить? Так треба завжди прийти до сусіда на допомогу і не чекати, поки він скаже, щоб ти йому допоміг. Я впевнена, що ви дуже добрі, чуйні сусіди і з вас виростуть добрі люди.

Гра «Я дарую тобі»

(Зірочка «Доброти» дарує нам свічку — символ добра і чистоти, дерев'яну писанку — символ добра).

Діти по черзі передають один одному писанку по колу з побажаннями.

Вчитель. Пам'ятайте, діти! Ми завжди повинні нести іншим світло любові й доброти.

Нехай існує істина стара —

Людина починається з добра.

3-я зупинка «Вірність»

(У чарівній скриньці — Конституція).

— Що ж таке Конституція?

Ст. 10. Державною мовою в Україні є українська мова.

Вчитель. А якщо в народі є своя мова, то є і сам народ. У нас є непорушна територія 603,7 тис. кв. м.

Ст. 13. Земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, все, що знаходиться на нашій землі є об'єктами права власності українського народу.

— Яка столиця нашої держави?

— Які великі міста, ріки?

— В якому селі живете?

— Які ви знаєте символи України, що вони означають?

Вчитель. Наша держава несе всім світло мира, любові, добра і злагоди. Ми, українці, ідемо в світ радими від того, що маємо свою державу, волю, рідну мову. І кожен із нас пов'язує свою долю з Україною. Для неї ми живемо, для її процвітання і блага. Буде багата держава, будемо краще жити і всі ми.

Разом.

Ми вчимося сьогодні у школі

І гартуємо наші серця.

З рідним краєм пов'язуєм долі,

Будем вірні йому до кінця.

4-а зупинка «Мрія»

(В скрині — кленовий листочок). Свою мрію запишіть одним словом на аркуші. Повісьте на наше дерево мрій, поясніть, про що мрієте.

— Про що мріють наші гості?

Вчитель. А я мрію про те, щоб всі ваші мрії здійснилися.

5-а зупинка «Щастя» (У скриньці — чарівна паличка).

Вчитель. Наша подорож завершується. Перед вами велике, неосяжне зоряне небо України. Вивчайте його, бо багато на небі зірок, а значить, багато шляхів, щоб стати справжнім патріотом, гідним громадянином України, знайти своє щастя.

Хай вам, любі діти, сонечко сміється,

А погане — хай минеться.

Хай щастить вам, діти,

всюди!

з вас добрі люди!

Хай ростуть

**Я – громадянин України
(виховна година)**

Відомий український філософ Григорій Сковорода, який жив у XVIII столітті, стверджував: «Пізнай свій край, себе, свій рід, свій народ, свою землю — і ти побачиш шлях у життя».

Підростаючи, дитина вбирає те, чим живе сім'я, родина, народ. Вона поступово формується як член суспільства, як громадянин. Слово «громадянин» наповнене високим змістом.

Громадянином ми називаємо людину, якій притаманне почуття любові до Батьківщини, землі, що дає хліб і зберігає прах предків. Національна свідомість і мораль, гідність, честь, патріотизм і гордість за свою Вітчизну — ось риси справжнього громадянина.

Громадянськість виявляється і в піклуванні про загальне благо, у прагненні бути корисним суспільству. Не випадково, куди б не мандрував герой казок у пошуках щастя, він завжди повертається на рідну землю. «Як будеш рідної землі триматися, то будеш від неї сили набиратися», — твердить прислів'я. У народних казках, легендах уславляються ті, хто відстоює честь і незалежність батьківщини. У кожного народу сформувався образ свого улюбленого героя, особливої

людини, передусім захисника рідної землі. Для нас, українців, це козак-запорожець.

Любов до рідного краю, мужність у боротьбі за щастя його людей, повага до інших народів є основними моральними заповідями громадянина.

Людина без Вітчизни, як соловей без літа Оленка забігла на кухню: у бабусі завжди знайдеться щось смачненьке. І не прогадала! Бабуся мила і, побачивши онучку, вигукнула:

— От і добре! Ти вчасно! Вибирай яблучко, яке на тебе дивиться! А ось ці, прошу, віднести татові. Це його улюблені: семиренки.

Оленка взяла тарілку з яблуками і метнулась до тата:

— Тату! — в очах дівчинки світилось неприховане здивування. — Ось твої улюблені яблука. Бабуся якось дивно їх назвала. ..

— Дякую, доню, — тато взяв яблуко і посміхнувся. — Їх називають семиренками.

— А чому?

— Так їх назвав один із представників славного і відомого колись всій Україні роду — роду Семиренків.

— Таточку, розкажи, а що то були за люди? — попросила Оленка, вмоштуючись біля тата на дивані.

— Ну добре, слухай, — погодився тато. — Це були козаки, потім чумаки і селяни, пізніше, завдяки розуму і працелюбності, стали промисловцями, власниками цукроварень. Серед них були і вчені-садівники, і меценати української культури. Саме при таких людей говорять: це справжні патріоти, справжні громадяни.

— А це як: «справжні громадяни?» — спитала Оленка.

— Взагалі-то громадянином прийнято називати людину, яка належить до певної держави, перебуває під її владою та опікою.

— Ну, це я знаю, — зраділа Оленка, — що всі ми: і я, і ти, і мама, Мартуся, бабуся — громадяни України, а в перший день занять у школі лунає гімн.

— Звичайно, — погодився тато і додав: - Гімн — це один із символів держави. Між державою і її громадянами існують тісні зв'язки. З одного боку, держава повинна забезпечувати своїм громадянам певні права — скажімо, на працю, чи на свободу. З іншого боку, вимагає від них виконання обов'язків — відстоювати інтереси держави, поважати інтереси (н« тих, піклуватися про загальне благо.

— Так от, — продовжив тато, — поясню, чому саме членів родини Семиренків я вважаю справжніми громадянами. Розбагатівши, вони не намагалися розірвати свої зв'язки із народом, відгородитись від нього. Ні! Семиренки дбали не лише про власне добро. Я читав і знаю, що у голодний 1830 рік Федір Семиренко безкоштовно годував десять тисяч селян. А ще він дав грошу на видання Шевченкового «Кобзаря». Цій родині не чужі були гідність, честь, патріотизм, відчуття Батьківщини. Семиренки залишили по собі добру пам'ять і, сподіваюсь, що таких родин і серед наших сучасників буде чимало.

Тато замовк, а Оленка не могла відвести очей від яблук, які, виявляється, можуть мати власну і таку цікаву історію.

Мої права та обов'язки (виховна година)

Моральні норми і правила в суспільстві людей існували з давніх-давен. Первісні люди розповсюджували дії моральних норм тільки на представників свого роду чи племені. Чужі вважалися небезпечними. По відношенню до них ніякі моральні норми не діяли.

Йшов час, і звичаї, а з ними й моральні правила змінювалися. Утверджувалася думка про спільність усіх людей, про їх єдність.

Певні норми моралі у всі часи визнавалися загальнолюдськими, тобто притаманними будь-якому суспільству, будь-якій культурі, незалежно від рівня її розвитку. Основу загальнолюдської моральності складає «золоте правило» — «Думай про іншого».

Нарівні з моральними уявленнями, спільними для багатьох народів, існує велика кількість правил пристойності, які стосуються манери одягатися, поводити себе за столом, спілкуватися з людьми, молодшими чи старшими за віком і становищем.

Деякі правила пристойності можна розглядати як необхідну складову моралі, скажімо, шанобливе ставлення до старших.

Про золоте правило моральності

Марта прибирала в кімнаті, мугикаючи пісеньку. Її уважно слухав папуга, нахиляючи голову то в один бік, то в інший. Кіт Мартин вмовився на підвіконні: дуже вже не любив він зустрічі із пилососом.

Але голосний дзвінок у двері змусив Марту і навіть kota покинути кімнату і йти відчиняти. За дверима стояла Оленка.

— Вибач, Мартусю, я ключа забула...

— Заходь, заходь, я вже майже закінчила. Чого це ти не в настрої? — запитала Марта. - Знову з Павликом щось не поділила?

— Навіть не знаю... — Оленка, не роздягаючись, пішла на кухню, налила в склянку води і повернулася в кімнату.

— Марто, скажи, хіба ми такі погані?

— Хто „ми“? — здивувалася Марта.

— Ну, ми – наше покоління.

— З чого це ти взяла? Можна детальніше? – Марта сіла в крісло, а це означало запрошення до розмови.

— Знаєш, ми з однокласниками слухали новий диск у Павлика вдома... Ну так, гучно, сама розумієш... А сусідка знизу поскаржилася на нас Павликовій мамі і сказала, що в нашого покоління немає моралі.

— Зрозуміло, адже вона мала право розсердитися на вас за гучну музику, — сказала Марта. – А що стосується моралі, то тут не можу погодитися. Завжди, у які б жорстокі часи не жили, хороше і погане

— Ага, мені прабабуся розповідала, як під час війни у їхньому селі переховували пораненого солдата.

— От бачиш, людяність завжди була основою стосунків. Стосовно інших морально розвинена людина керується вічним правилом. Воно було відоме ще первісним народам, про нього писали в працях давньогрецьких мудреців, в давніх книгах сходу.

— Ого! – здивувалася Оленка. – Що ж це за правило?

— Стався до іншого так, як хочеш, щоб інші ставилися до тебе. Його ще називають „золотим правилом моральності“.

— Це ж треба! Скільки всіляких правил – орфографічні, математичні і ще золоте, – сплеснула в долоні дівчинка. – Золоте – це значить „чарівне“.

— Звичайно, адже моральні якості людини цінуються понад усе, – посміхнулася Марта. – Людина, позбавлена почуття любові до інших і сорому за власні негідні вчинки, милосердя і доброти не приносять користі й радості нікому, навіть самій собі.

— Ох, як важко бути моральною людиною!- зітхнула Оленка.

— Але ж ти маєш власних помічників; внутрішніх охоронців!- обняла сестричку Марта.

— Хто ж ці охоронці?

— Почуття сорому, честі і гідності, докори сумління, – сказала Марта і додала: – Хочеш, щоб люди цікавилися твоїми справами, хочеш користуватися чиеюсь допомогою чи порадою, стався до чужих справ так серйозно, як і до своїх, не перетворюйся на радіостанцію, яка працює лише на «передачу» і ніколи на «прийом». Це слід назавжди запам'ятати.

Із Конвенції ООН про права та обов'язки дитини

— Дитиною є кожна людська істота до досягнення 18-річного віку.

— Кожна дитина має право вільно висловлювати свої погляди.

— Кожна дитина має право вільно висловлювати свої думки, одержувати та передавати інформацію на свій вибір.

— Кожна дитина має право на захист від втручання в особисте та сімейне життя.

- Кожна дитина має право на доступ до інформації.
- Дитина має право на захист від усіх форм фізичного та психологічного насильства.
- Дитина, яка тимчасово або постійно позбавлена сімейного оточення, має право на особистий захист та допомогу, що надається державою.
- Кожна дитина має право на піклування.
- Кожна дитина має право на освіту.
- Кожна дитина має право на відпочинок і дозвілля.

**Пам'ятаймо героїв
(виховна година)**

Мета. Осмислити та усвідомити масштаби трагічних подій, розбудити почуття відповідальності перед наступним поколінням, виховувати глибоку повагу до людей, які віддали своє життя в ім'я майбутнього життя людства, розвивати почуття гордості за свій народ, прищеплювати любов до рідного краю.

Учитель.

Ту мирну весняну ніч на берегах Прип'яті люди ніколи не забудуть. Вона була такою тихою, такою теплою і ласкавою. Саме в цю ніч, з 25 на 26 квітня 1986 року, відлік часу став далеко не мирним, а бойовим і аварійним.

О першій годині 24 хвилини, коли всі безтурботно спали, над четвертим реактором Чорнобильської АЕС нічну темряву розірвало полум'я.

Країна ще нічого не знає. Довгі тривожні дні, правда придушена муром мовчання. Ще скільки часу буде потрібно, щоб реально осмислити те, що трапилося. А смерть уже відкрила свій чорний рахунок і забрала найкращих. Людство дізнається їхні імена згодом.

За покликом рідної землі на захід свого народу першими до палаючого реактора за тривогою прибули пожежні з охорони ЧАБС на чолі з начальником варті Володимиром Правиком. Потім прибуло підкріплення з міста Припиль на чолі з лейтенантом Віктором Кибенком.

Вступивши в полум'я смертельної небезпеки, яким дихав реактор, пожежні в ту ніч, не шкодуючи сил і життя, виконали присягу на вірність народові України.

Найпершим, у кого зупинилося на мить вибуху серце, був старший оператор Валерій Іванович Ходемчук. За ним незабаром помер на посту його друг Володимир Миколайович Шашенюк. Його, опаленого та опроміненого, винесли на руках пожежники і поховали на першому сільському кладовищі. Валерія так і не знайшли... Четвертий блок став для нього і могилою, і пам'яттю. Можливо, на тій бетонній стіні колись напишуть, що не реактор там похований, а він, Валерій Ходемчук...

А вогонь все лютував, не затихав. Відкритий реактор, а зверху над його смертельним радіаційним диханням, на величезній висоті маячили маленькі фігури, в полум'ї тріскотів дах машинної зали. Навколо, разом з вогнем, клубочився їдкий дим, киплячий бітум пропалював черевики і в'їдався у шкіру.

До п'ятої години ранку пожежа була ліквідована. Подув легенький вітерець, і величезний стовп диму, пилюки, копоті відірвався від реактора і посунув територією України, Білорусії, сіючи смертоносну радіацію...

Їх було 28 — пожежних Чорнобиля. Вони першими прийняли найжорстокіший удар на четвертому блоці станції. Ніхто із них не здригнувся, не відступив перед обличчям неймовірної небезпеки.

На підмосковному кладовищі на скромних плитах з червоними зірками довічно викарбувані імена:

Володимир Правик

Микола Ващук

Василь Ігнатенко

Віктор Кибенко

Микола Титенко

Володимир Тишура — перших, хто собою закрит вогонь.

Ніяких сигналів про небезпеку, ніяких звісток про евакуацію населення. Лише згодом пролунали сигнали ЦО про негайний вивіз населення. Люди були забрані з вулиць, дехто встиг взяти в руки щось необхідне. А добро, нажите поколіннями, залишилося там. Ніхто тоді не думав, що назавжди покидає рідну домівку.

Прип'ять, українське Полісся... Місця чудові. До того страшного дня вони були місцем відпочинку, тисячі людей. Та не стало в той час ні рибаків, ні човнів. Річку спасали. Головним було — не допустити рознесення по річках страшної і невідомої смерті. А ради садів Чорнобиля так і залишилися незібраними.

Дехто намагався повернутися, та зустрічав на своєму шляху колючий дріт. Це дуже боляче — жити в батьківській хаті за колючим дротом і бачити, як спустошується, поступово вмирає твоя найрідніша батьківщина. Але ще важче знати, що на твоїй з діда-прадіда землі не можна жити.

Біда розчинилася в духмяному повітрі, у біло-рожевому цвітінні яблунь та абрикос, у воді сільських криниць, у всій красі. Та хіба тільки в ній? Вона розчинилася в людях. Ця трагедія увійде в історію, в усі хроніки людства як невігояна рана на тілі України.

Чорнобиль... Мертва зона... Сьогодні ці слова гірким болем відлунюються в наших серцях. Заростають деревами, кущами, травою опромінені села. Вони порожні, мертві. Поступово, тихо руйнуються хати. Разом з ними руйнуються, зникають неповторні цінності поліської давнини.

Повертаючись у безлюдну зону, журавлі дивуються, чому не чути веселих дитячих голосів, чому тут немає життя...

Поля і луки, ліси й озера, річки і ставки Чорнобильщини тяжко уражені невидимою чорною хворобою. Дичавіє земля. Чорний круг невідомо скільки років залишиться незагойною виразкою на лоні природи.

Чорнобиль... Тепер це слово знає увесь світ. Чорнобиль — це мука і трагедія, це подвиг і безсилля, це пам'ять, це наш нестерпний біль.

Аварія на Чорнобильській АЕС набула глобального характеру. Під час вибуху четвертого реактора виділилось безліч радіонуклідів у повітря, водойми, на поверхню ґрунтів, що призвело до радіаційного забруднення 20% території України.

Біль відгукнувся болем у серцях мільйонів людей. Наша країна вперше відчула на собі таку грізну силу, як ядерна енергія, що вийшла з-під контролю.

Пр

оходять роки після аварії на Чорнобильській АЕС, але біль не вщухає, тривога не полишає людей, пов'язаних скорботним часом ядерного апокаліпсису.

Чорнобиль атомний. Він, мабуть, зникне після того, як ми втратимо в собі Чорнобиль духовний. А поки що не заживає чорнобильська рана. І не відшукати нам слова, що вгамує біль.

Наш земний уклін, довічна вдячність усім тим, хто, ризикуючи своїм здоров'ям і життям, брав участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, відроджував і продовжує відроджувати до нового життя обпалену радіацією землю. Священна пам'ять про всенародний подвиг ніколи не зітреться з історії людської, не згасне у віках.

Моя мала Батьківщина

(виховна година)

Учитель.

Кожна людина завжди з великою любов'ю і душевним трепетом згадує місце, де народилася, де минуло її дитинство. То родинне вогнище маленька батьківщина кожної людини, де живуть мама, тато, бабуся, дідусь, сестри, брати. І якщо скласти маленькі батьківщини кожного з нас — вийде велика держава Україна.

Україна — наша земля, рідний край. Наша країна з багатовіковою історією, мальовничою природою, чарівною піснею і мудрими талановитими людьми.

Це велика держава, і живуть в ній різні народи, Крім українців, нашу землю заселяють люди інших національностей, серед них росіяни,

білоруси, поляки, чехи, молдавани та інші. І всі вони знайшли в нашому краї свою батьківщину, називають матір'ю соборну і суверенну Україну.

Отже, сьогодні ми поведемо мову на тему *«Моя мала батьківщина»*, про чарівну золоту сторону всіх людей наших.

Послухайте легенду.

Якось Господь Бог вирішив наділити дітей світу талантами. Французи вибрали елегантність і красу, угорці — любов до господарювання, німці — дисципліну і порядок. Діти Росії — владність, Польщі — здатність до торгівлі, італійці одержали хист до музики...

Обдарувавши всіх, підвівся Господь бог зі святого трону і раптом побачив у куточку дівчину. Фона була боса, одягнута у вишивану сорочку, руса коса переплетена синьою стрічкою, а на голові багрянів вінок з червоної калини.

— Хто ти? Чого плачеш? — запитав Господь.

— Я — Україна, а плачу, бо стогне моя земля від пролитої крові і пожеж. Сини мої на чужині, на чужій роботі, вороги знущаються з вдів та сиріт, у своїй хаті нема правди й волі.

— Чого ж ти не підійшла до ллеш скоріш? Я всі таланти вже пороздавав. Як же зарадити твоєму горю?

Дівчина хотіла вже йти, та Господь бог, піднявши правицю, зупинив її:

— Є у мене найцінніший дар, який уславить тебе на цілий світ. Це — пісня.

Узяла дівчина Україна дарунок і міцно притиснула його до серця. Поклонилася низенько Всевишньому із ясним обличчям і вірою понесла пісню в народ.

Пісня «Моя Україна»

Золотавий вечір

Впав на тихі верби,

Солов'їна пісня в'ється вдалині,

І дрімлива річка

Між гаями в'ється.

Все це — Україна,

Все це я і ти.

Моя Україна — червона калина,

Журба журавлина — це земля моя.

Моя Україна — червона калина,

Надія єдина — це любов моя.

Золотаве плесо,

Найгарніші квіти,

Доле ж моя, доле,

Що то принести,

Щоб моя родина,

Вся моя країна

В мирі та єднанні

Довіку жили,

Приспів:

Це моя Вкраїна,

Тут моє коріння,

Моя мова рідна,

Золоті лани.

В світі все минає

Тільки застається

Молоде кохання

І любов землі

Учитель.

— А з чого для вас починається Україна?

Учні

1. Це та стежина, що йду я ранком в школу нею. Це вулиці і будинки мого рідного села, це береги річки Гірський Тікич, це голубе плесо ставків, і всі ті кущики і дерева, що разом зі мною співають пісню мого дитинства.
2. Це мама рідна — найближчий порадник, вишитий рушник, а на тім рушникові — святая святих кожної сім'ї – хліб свіжий. Бо, як мовлять народні уста, коли черствіє хліб, то і душі черствіють.
3. Діалог «Наш рід»

Мама вишиває на білому полотні зелений барвінок, чорнобривці, сині волошки. Навіть маленьку качечку-вутінку вишила.

— Що це буде, матусю?- питає Івасик.

— Українська святкова сорочечка.

— Чому українська? — допитується Івасик.

— Бо вишиваю такі квіти, які ростуть на нашій землі. А земля наша зветься Україною. І ти — маленький українець.

— А ви, мамо?

— І я українка, і татко, й бабуся, й дідусь. Ми — українського роду і любимо нашу землю, нашу мову, наші квіти.

Вишиванку я візьму,

швидко одягнуся

і піду обніму

я свою матусю.

Учитель.

Щасливі ми, що народишся і живемо у такій чудовій, багатій, мальовничій землі у нашій славній Україні. Тут жили наші прадіди, тут живуть наші батьки, тут корінь роду українського, що сягає сивої давнини. Де б ми не були, скрізь відчуваємо поклик рідної землі, хвилюючись аж до сліз, зачувши рідне слово.

Кожен народ в своєму образі уособлює якогось птаха. Таким птахом для України є лелека. Українці, які роз'їхались по всьому світі, створюють українські діаспори, об'єднуються, зберігають прадавні звичаї, обряди,

традиції. А скільки українців кожен день покидає нашу нужденну Україну.

І білокрилими птахами хоч подумки летять у свої оселі до своїх рідних.

Про нашу славу Україну народ склав прислів'я, висловлюючи свою любов до рідної землі, своє зачарування, тугу. Давайте послухаємо прислів'я.

1. Кожному мила своя сторона,
2. Всюди добре, а дома найліпше.
3. Який рід, такий і плід.
4. Рідна земля і в жмені мила.
5. Кожному птаху своє гніздо миле.
6. Мій мир, мій рай, мій рід, Україна, то мій рідний край.

Україна! Країна волі і краси, радощів і печалі, розкішний вінок з рути і барвінку, над якою сяють яскраві зорі щасливого майбутнього. Ви — майбутнє України, То ж своїми знаннями, працею, здобутками підносьте її культуру, будьте гідними своїх предків, любіть рідну землю так, як заповідав Великий Тарас, бережіть волю і незалежність України, поважайте свій народ і нашу мелодійну мову. Шануймо себе і свою гідність і шановані будемо іншими

Я все люблю в своїм краю –

Криницю, звідки воду п'ю,

та повні гомоном ліси

та дзвони срібної роси .

Я все люблю в своїм краю.

Найбільше матінку свою,

Ласкаву, радісну, єдину,

Люблю, як сонце, батьківщину.

Я – син своєї землі

(виховна година)

Мета. На основі життєдіяльності відомих українців розвивати прагнення до

самовдосконалення, переконання, що від наших дій залежать доля не тільки кожного з нас, а й цілої країни, Виховувати любов до рідного краю, його народу, утверджувати в учнів принципи високої моралі та необхідності розбудови держави на принципах демократизму.

Ніхто не збудує держави, коли ми самі її собі не збудуємо,

і ніхто з нас не зробить нації, коли ми самі нацією не схочемо бути,

В. Липинський

Епіграф сьогodнішнього заняття належить перу В'ячеслава Липинського (1882-1931 рр.), західноукраїнського діяча. Головним державотворчим чинником, на його думку, можуть бути та й завжди були елітарні аристократичні кола, які зобов'язані, спираючись на свої знання й організаційні можливості, сприяти розв'язанню суспільних проблем. Оптимальною для України формою державного устрою мислитель вважав монархію, яка успадкувала б аристократичні традиції княжої Київської Русі та шляхетні засади часів козацтва. Одночасно він високо оцінював духовний потенціал селянства, розуміючи його як носія національної ідеї, безкомпромісну суспільну силу, основу майбутнього відродження України.

Всі ми з вами належимо до української нації поряд із такими відомими діячами як Григорій Сковорода, Леся Українка, Михайло Грушевський та багато інших наших співвітчизників, які своєю чесною працею, творчими ідеями та натхненням прагнули утвердити український народ як націю, примножувати його авторитет.

(Учні називають прізвище українців, які піднімали чи піднімають авторитет держави і нації у світі)

Постає питання; «Як повинен прожити своє життя справжній патріот, справжня людина?» Хочу навести вам приклад із життя відомого представника української нації, вченого, літератора, філософа і просто чудової людини — Григорія Савича Сковороди, життя якого припадає на період відсутності в українців власної державності Відвідавши Україну, російська імператриця Катерина II вирішила зустрітися із видатним філософом і запропонувати йому місце при дворі. Коли під час зустрічі всі почали вклонятись імператриці, за виключенням Сковороди, Катерина II спитала його: «Чого ж ти не кланяєшся?» — «Але ж це не я хотів тебе бачити, а ти мене. То ж дивися. А як ти мене зможеш розгледіти, якщо і я буду припадати до землі?»— почула у відповідь. Г.Сковорода відмовився від запропонованих йому посад і вибрав долю мандрівного філософа і вчителя, але близького до свого народу. Про що свідчить даний випадок із життя Г. Сковороди?

(Учні також наводять приклади з життя українців, що підкреслюють їхні найкращі моральні якості та любов до Батьківщини).

А зараз пропоную вашій увазі прослухати пісню одного із славних синів України Т. Петриненка «Україно».

(Звучить пісня, опісля учні діляться почуттями, які в них викликав даний твір)

Наш народ протягом багатьох століть пережив безліч трагічних і радісних моментів: століття відсутності власної державності, дві світові війни, безліч братовбивчих сутичок, червоний терор, голодомор. Однак ці трагедії не зламали нашого народу, а, навпаки, сприяли консолідації нації та прагнення утворення власної державності

24 серпня 1991 року Україна стала незалежною державою; 1 грудня 1991 року українці довели всьому світу, що вони прагнуть жити в своїй державі і розбудовувати її за власними принципами; 28 червня 1996 року прийнято одну з найдемократичніших конституцій; у листопаді-грудні 2005 року український народ підтвердив свій демократичний принцип та довів своє прагнення жити в правовій державі. Але майбутнє цієї держави — це ви: сьогоднішні учні та студенти, які мріють і прагнуть жити в державі, де панує право і соціальні гарантії, де кожна людина зможе себе реалізувати.

Давайте спробуємо скласти кодекс честі українця (мається па увазі представник держави), необхідного для будівничого майбутнього.

(Учні спільно з учителем називають риси, необхідні для людини, що прагне піднести свою державу, доводячи велике їхнє значення).

1. Любов до України, Тільки це може об'єднати всіх нас із найрізноманітнішими інтересами,
2. Працелюбність. Самовіддана праця покращує матеріальне становище держави і громадянина.
3. Честь і гідність. Тільки людина, якій притаманні ці риси, зможе гідно відстоювати свої інтереси, не порушуючи інтересів інших.
4. Мужність. Кожен із нас повинен пережити невдачі, які бувають у нашому житті, й рухатись далі до поставлених цілей.
5. Кваліфікованість. Який би статус ми не мали у суспільстві, виконувати завдання, що стоять перед нами, ми повинні на найвищому рівні.
6. Не зупинятись на досягнутому. Утішним стає той, що ставить перед собою все нові й нові завдання.
7. Доброзичливість. Тільки щира людина може надіятись на взаємини від інших.
8. Освіченість. Будівник майбутнього повинен мати високий інтелект.

(Учні читають віршовані твори та аналізують їх).

Україна

Наша славна Україна,

Наше щастя і наш рай!

Чи на світі є країна,

Ще миліша за наш край?

І в щасливі, й злі години,

Ми для неї живемо,

На Вкраїні й для Вкраїни

Будем жити й помremo...

Нас не зможуть супостати

Взяти в кайдани свої:

Ми бороним наші хати,

Наші тихії гаї.

Не вмирає наша слава,

Не вмирає наша честь.

Батьківщина

Я не мислю України

Поза простором і часом,

Я люблю її долини,

Дніпр, оспіваний Тарасом.

І її гаї веселі,

Що як воїни на чатах,

І оновлені оселі

Понад Бугом і в Карпатах.

В серці згадка негасима:

Я люблю шляхи-дороги,

О.Підсуха

Україні

Коли крізь розпач випнуться надії

І загудуть на вітрі степовім,

Я тоді твоїм ім'ям радію

І сумую іменем твоїм.

Коли грозує далеч неокрая

У передгроззі дикім і німім,

Я твоїм ім'ям благословляю,

Проклинаю іменем твоїм.

Коли мечами злоба небо крас

І крушить твою вроду вікову,

Я тоді з твоїм ім'ям вмираю

І в твоєму імені живу!

В.Симоненко

До України

Моя Україно! Як я тебе любив!

Твої луги, твої степи розлогі,

Дніпра ревучого славетнії пороги

І хвилі золоті твоїх шовкових нив!

Як я любив хмарах вишняку

Твої білесенькі, немов хустини, хати,

Поважну річ старих дідів чубатих

І плескіт дівтори веселий на ставку.

Як я любив у нічку весняну

Жабиний гвалт, а часом тихий стогін,

Гукання парубків, дівчат веселий гомін

І пісню з-за лугів розкішну, голосну!

Як я любив у осені в стіжках

Хліб коло хат, а ранками ясними

Селян за працею хапливою між ними

І стукіт говіркий цівів на всіх токах.

Як любив зимової доби

При каганці і веретен сюрчання,

І бесіди, і пісню чи ридання

Тихесеньке жіночої журби.

Як я люблю безрадісно тебе,

Народе мій, убожеством прибитий,

Знеможений і темністю сповитий,

Що вже забув і поважать себе

Потративши свої колишні сили...

Як я люблю твої сумні могили,

Україно! Як я люблю тебе!

І ось тепер та мучена любов

Мене жене в далеку чужину...

М. Старицький

(Бесіда про долю українців за кордоном.)

**Хочу завершити наше заняття словами відомого українського поета
В.Сосюри.**

Любіть Україну

Любіть Україну, як сонце, любіть,

Як вітер, і трави, і води...

В годину щасливу і радості мить,

Любіть у годину негоди.

Любіть Україну у сні й наяву,

Вишневу свою Україну,

Красу її, вічно живу і нову,

І мову її солов'їну.

Між братніх народів,

мов садом ряним,

Сіє вона над віками,..

Любіть Україну всім серцем своїм

І вами своїми ділами,

Для нас вона в світі єдина, одна

В просторів солодкому чари,

Вона у зірках і у вербах вона,

І в кожному серця ударі,
У квітці, в пташині, в електровогнях
У пісні у кожній, у думі,
В дитячій усмішці, в дівочих очах
І в стягів багряному шумі...
Як та купина, що горить — не згора,
Живе у стежках, у дібровах
У зойках гудків, і у хвилях Дніпра,
І в хмарах отих пурпурових,
В грому канонад, що розвіяли в прах
Чужинців в зелених мундирах,
В багнетах, що в темі пробивали нам шлях
До весен і світлих і щирих.
Юначе! Хай буде для неї твій сміх
І сльози, і все до загину...
Не можна любити народів других
Коли ти не любиш Україну!
Дівчино! Як небо її голубе,
Люби її кожну хвилину.
Коханий любить не захоче тебе,
Коли не любиш Україну...
Любіть у труді, у коханні, в бою,
Як пісню, що лине зорею...
Всім серцем любіть Україну свою —
І вічні ми будемо з нею!
— Будьте щасливими і завжди любіть свою Батьківщину!

**Коли буває соромно
(година спілкування)**

Бувають вчинки, про які ми жалкуємо все життя. Їх хочеться забути, а пам'ять повертає до них знову й знову. Ми починаємо боятися, що про них стане відомо іншим, і ще більше поринаємо у брехню, ще більше втрачаємо повагу до себе, совість нас «заїдає», ми соромимося своїх вчинків.

Сором — почуття сильного збентеження, зниклої гідності через свою погану поведінку, недостойні дії, вчинки.

Це ознака моральної відповідальності за свою поведінку і вчинки перед іншими людьми.

Найгірше, коли ти не відчуваєш внутрішньої потреби чинити по совісті.

Адже внутрішні переконання виховуються у першу чергу самою людиною. Совість є той суддя, від якого ні втекти, ні сховатися, бо він всередині кожного із нас.

Коли ми задоволені собою, відчуваємо самоповагу, коли ні — докори сумління. Це стосується і дорослих, і дітей.

Приказки і прислів'я

Від своєї совісті не втечеш.

Догоджай не людям, а своїй совісті.

Очі — віра, рука — міра, а совість — порука.

Хто чисте сумління має, той спокійно спати лягає.

Хто знає стид, той має й совість.

Коли просиш вибачення, то кажеш так:

Прошу вибачити. Прошу вибачення за турботу. Вибачте за... Перепрощую. Вибачте. Даруйте.

У транспорті тобі потрібно передати гроші на квиток. Початок прохання має звучати так:

Будь ласка. Будьте ласкаві. Зробіть ласку.

Про сором

У квартирі було незвично. Бабуся з мамою поїхали на дачу викопувати жоржини, а Оленка з татком залишилися вдома самі. На плиті закипав чайник, на столі пламеніли останні осінні квіти, а вони вели серйозну «дорослу» розмову.

— Татусю! Ти мене так часто критикуєш, що мимоволі пригадується приказка: «У чужому оці — смітинку побачиш, а у власному й колоду не помічаєш».

— По-перше, Оленко, ми з тобою не чужі, а по-друге думку інших про себе знати корисно.

— А якщо вона несправедлива?

— З неї теж можна зробити висновки. Ти знаєш, що означає слово «критика»? Це обговорення з метою оцінити достоїнства, а також знайти і виправити недоліки.

— Ну, це коли критика не образлива...

— Правильно. Критика має бути доброзичливою. Тоді вона допомагає людині жити у згоді із совістю.

— У згоді із совістю? Це ще як?

— Це коли ти сама точно знаєш, що не вчинила нічого злого. Адже людям властива внутрішня оцінка своїх учинків. Причому, це відбувається навіть цілком незалежно від нашої волі. Як би це тобі пояснити? Ну от, припустимо, ти негарно повелась із сусідським Павликом. Чим би ти не керувалася в той момент, пізніше в тебе все одно з'являться докори сумління.

— Ще чого!— фиркнула Оленка.

— З'являться, з'являться! Мамині парфуми торік ти розлила взагалі ненавмисне і то переживала тоді до сліз. Оце і є почуття моральної відповідальності за свою поведінку.

Оленка довго і напружено морщила лоба.

— Ти хочеш сказати,— нарешті, після довгої паузи сказала вона,— що саме совість повинна утримувати нас від всяких негідних вчинків.

— Так, доцю. Совість регулює нашу поведінку. На одних впливає, на інших ні. Але останні за це платять дорого.

— Яким же чином?

— Спершу вони втрачають довіру і повагу близьких, а потім і чужих людей, їх починають називати безсоромними або безсовісними. Й вони, хочуть чи ні, страждають у душі від цього. А втрачену довіру, авторитет, повір мені, так просто не відновити...

По цих словах папуга поважно закивав головою, а Мартин примружив очі і про щось замуркотів. Мабуть, татові слова у них сумнівів не викликали. А ти як гадаєш?

— Послухайте уривок з вірша і вислови власні міркування про совість

Бюро знахідок

Будь ласка, заходьте! Скоріше заходьте!

Усе, що згубили, шукайте й знаходьте!

Я все покажу вам, що є на полицях.

Ви тільки, будь ласка, уважно дивіться.

Можливо, на котрійсь із наших полиць

Ви знайдете те, що згубили колись!

Отут перед вами — загублена совість.

Гадаю, вона в нас лише тимчасово:

Без неї ж не можуть дорослі та діти

І тижня прожити на білому світі...

Згубив її хлопець, який тишком-нишком

Надворі малому підставив підніжку,
У іншого хлопця м'яча одібрав,
Сусідці по парті малюнок порвав.
А тільки питають у нього: — Навіщо?!
Провину він звалить одразу на інших, тому
Ні в дворі з ним, ні в класі не грають...
Гадаю, він скоро до нас завітає!..
Ну от, подивіться, а що вам казав я!
Уже поспішає по совість хазяїн!
— Ця совість, я бачу, належить тобі?
Будь ласка, бери, але більш не губи!
А тут на полиці — роззява з роззяв,
Найкращий ловець і винищувач ґав.
Давно вже усе він забув і проґавив:
Забув, що він має обов'язки й
справи,
портфель, авторучку красиву,
Забув і про те він, що мама просила.
А якось на ґаву так рота роззявив,
Що сам загубив себе, бідний роззява!
Ще й досі дивується всюди народ:
Од хлопця зоставсь лиш роззявлений рот...

Забув десь

Для чого людині скромність (година спілкування)

Скромність — це внутрішня позиція людини, яка визначає міру у її потребах, домаганнях, соціальних відносинах та само ставленні. Набуваючи необхідної стійкості та сили, вона перетворюється у життєву тенденцію.

У людини з нерозвиненою скромністю серед потреб домінують користюлюбство, владолюбство, славолюбство; вона безмірно захоплюється матеріальними благами, прагне до соціального статусу, який не відповідає її внутрішнім можливостям, постійно шукає приводів до самозвеличення. Нескромна людина — це морально невихована людина, яка часто впізнається за насупленими бровами, гордовитим виглядом, за оточенням людей, схильних до лестощів.

Виховання скромності передбачає виховання в підростаючої особистості розумних потреб, які визначатимуть її мотиваційно-ціннісну систему. Сказане однаковою мірою стосується як матеріальних, так і широких соціальних мотивів, гармонія яких створюватиме особистісну поміркованість вихованця. Тому вчити вихованця знати міру стосовно привласнення предметів оточуючого його матеріального і соціального довкілля та щодо своїх домагань і самопрезентації має бути спеціальною метою педагога.

Головним тут є вміння вихованця здійснювати багатоплановий аналіз зовнішньої соціальної ситуації, у якій він формується і розвивається. Сюди входять соціально-економічний стан суспільства і своєї сім'ї, її ціннісні пріоритети та стиль життя, сімейні традиції та сенсожиттєві настанови. Під цим кутом зору вихованець аналізує й власну психологічну ситуацію функціонування {рівень свого розвитку, потенційні можливості, соціальні очікування}. Лише у процесі глибокого й диференційованого порівняння цих двох ситуацій вихованець може визначити міру власних соціальних і особистісних претензій, які втілюватимуться у відповідних вчинках-скромності: користуванні певними речами культурного призначення, носінні одягу та прикрас, побудові міжособистісних стосунків, способах самоствердження, терпеливості до незначних недоліків людей, виробленні власних форм суспільного обов'язку тощо.

Якою ж має бути міра, що презентуватиме скромність людини? За всієї її індивідуальності, спільний для неї є орієнтація лише на необхідність і достатність у контексті тілесно-духовного функціонування та розвитку особистості.

Доцільна для кожної людини міра як критерій скромності має, інакше кажучи, забезпечувати її пристойність та статечність. Лише за цієї умови внутрішня позиція скромності зробить свій конструктивний внесок у морально-духовний розвиток особистості, коли вона житиме за законом стриманості, долаючи потяг до розбещеності.

Важливою вимогою є скромність, тобто природність поведінки, пристосована до людей, що тебе оточують. Стримана, врівноважена поведінка є виявом уміння людини володіти собою, є показником самоповаги і шанобливого ставлення до інших.

Де йдеться про те, що означає «мати гарні манери»

Оленка і Марта поверталися додому втомлені, проте задоволені: подарунок татові на день народження купили, і, здається, він повинен йому сподобатись!

Ось і тролейбус. В салоні вільно, людей не багато. Разом з дівчатками увійшла ошатно вдягнена жінка середнього віку, яку супроводжував чоловік.

— Сідайте!— дзвінким голосом звернулася дівчинка-підліток до жінки, поступаючись їй місцем.

— Ну що ти, дякую...— знітилася жінка.

— Ні, ні, прошу, сідайте,— наполягала дівчинка. — Я завжди поступаюся місцем людям літнього віку.

Жінка відвернулася і почервоніла. В тролейбусі запала ніякова тиша.

Марта і Оленка мовчки й поспіхом вийшли на своїй зупинці.

Біля їхнього під'їзду на лавочці засмучено сиділа сусідська дівчинка Катя,

погойдуючи ногою. До неї підійшла тітонька Віра, яка гуляла поруч з малим Вовчиком і першою порушила мовчанку:

— Катю, що трапилося? Хто тобі зіпсував настрій?

— Дівчинка!

— Яка дівчинка? Давай усе по-порядку,— попросила тітонька Віра.

— Пішли ми на день народження до подруги. Я так чекала цього свята — і от на тобі! Була серед нас одна дівчинка. Вона новенька, подружка познайомилася з нею влітку, на морі. Ця дівчинка не давала нікому слова сказати...

— Катя зітхнула і продовжила:— Поки ми роздягалися, схопила наші подарунки, підбігла до іменинниці і закричала: «Відгадай, що ми тобі принесли? Якщо не відгадаєш, отримаєш щигля». Нам усім стало ніяково, а вона кинулась до столу, стала пити воду, чистити апельсин, а потім побігла на кухню і сказала господині, що все зробить сама...

Тітонька Віра дивилась на Катю, очевидно, збираючись щось сказати, але раптом заплакав Вовчик, і вона схилилася над візочком...

Секрети дружби

(година спілкування)

У дружбі дуже високо цінується довіра. Дружба не падає з неба. Її потрібно заслужити.

Якщо ти ставишся до інших по-доброму, не прагнеш робити маленькі прикrostі, не підводиш, не ображаєш однокласників, у тебе обов'язково знайдуться однодумці.

Друг — по-справжньому близька людина, яка довіряє тобі щось особисте і таємне, чого ти не маєш права обговорювати з іншими, бо станеш звичайнісіньким пліткарем.

Пам'ятай, що вихована і культурна людина поважає секрети інших і тому не займається пліткуванням, яке будь-яке суспільство засуджує. Адже інформація про іншу людину часто має приватний характер і нею не варто ділитися.

Про дружбу і вміння дружити

— Ну, як, Оленко, ти помирилась з Павликом?

— Так! Він мені навіть подарував листівку.

А на ній написав «Моєму вірному другові». От тільки...

— Що знову трапилося?

— Іваненко на перерві витягнув з-під парти цю листівку і на уроці ОБЖД передав по рядах із підписом «Тілі-тілі тісто...».

— Ну, і яка реакція твоїх однокласників?

— Одні непомітно читали і передавали — їм, мабуть, було цікаво. Інші передавали одразу і не читали, а Маринка відклала до перерви і потім передала, бо не хотіла отримати зауваження вчительки.

— Шкода, що ти зустрілася з ситуацією. А ще прикріше, що в цілому класі не знайшлося нікого, хто мовчки повернув би тобі Павликів подарунок, і не передавав його далі... Хоча нікому з них не хотілося б опинитися на твоєму місці. Шкода, що твоїм однокласникам припинити це неподобство і в голову не прийшло.

— Знаєш, Мартусю, я по-справжньому довіряю тобі. Ти розмовляєш зі мною як з рівною. Ти не повчаєш мене, як бабуся, з тобою спокійно і просто. Чи це означає, що ми з тобою друзі? Хіба можуть дружити члени однієї родини чи, наприклад, діти й дорослі?

— Знаєш, у греків був міф про близнюків, синів Зевса, яких шанували як покровителів дружби. Одного, безсмертного, Зевс узяв на Олімп, а він через

любов до брата віддав йому частину свого безсмертя. Це приклад справжньої високої дружби, яка варта пожертви. Я відповіла на твоє запитання?

— Мабуть, так...

Анкета

— Що я думаю про свого друга?

— Що мені подобається і що не подобається в моєму другові?

— Що я зроблю, коли щось у другові викликає моє роздратування?

- Що я зроблю, коли щось у мені не сподобається моєму другові?
- Через що я найчастіше сварюся з моїм другом?
- Які почуття переживає мій друг після сварки зі мною?
- Які почуття відчуваю я після примирення з моїм другом?
- Які слова я говорю, коли хочу помиритися із своїм другом?

Чому ми прагнемо дружби

Мабуть, немає людини, яка б не прагнула дружби... Бо коли ми відчуваємо дружбу до себе, то розуміємо, що нас цінують, що ми потрібні іншим. Відтак життя набуває сенсу. Розмірковуючи про це, варто, однак, зауважити, що вислів «прагнути дружби» не тотожний словам «вимагати дружби». Справді, прагнути дружби, тобто хотіти, бажати винятково щирого, доброго, дбайливого ставлення до себе, мріяти про те, що нас глибоко шанували й захоплювалися нами через те лише, що кожен з нас — особливий, не схожий на іншого, такий, який він є, — відчуття, що не має спільного з наказом, вимогою, — запевняють мудреці. Так, один з мудреців радив: «Дружба виникає з дружби; коли хочу, щоб зі мною дружили, я сам перший дружу». Та поспостерігаймо за собою впродовж дня. Чи завжди ми чинимо відповідно до цієї поради? Пригадайте, хто зазвичай зазнає через нас найбільших прикрощів. До кого ми буваємо неухважні? На кого здебільшого вихлюпуємо своє роздратування?

Щоб не засмучувати вчинками чи словами тих, з ким дружимо, варто зважити на спостереження психологів. Вони твердять, що почуття дружби в нашій поведінці втілюється в турботі про близьких, відповідальності за них, шанобливому ставленні та в пізнанні.

У своєму щоденному житті ми вступаємо з іншими людьми у спілкування, тобто товаришуємо з ними.

Товаришування існувало ще у дуже давні часи: людям було потрібно разом виживати, разом вирішувати спільні справи. Товариськість як риса характеру породжується нашим вмінням спілкуватися.

Слово «товариш» означає помічника, людину, близьку за поглядами, діяльністю, умовами життя, пов'язану з кимось дружбою.

Товариші мають спільний інтерес і почуття відповідальності. Вони допомагають один одному долати труднощі і взаємно впливають на формування тих рис характеру, які необхідні для досягнення спільної мети.

Вміння товаришувати і бачити в людині всі кращі її риси не виникає стихійно, а формується у сім'ї та школі.

Ми вибираємо своїх друзів, а отже вибираємо своє майбутнє. Не приказка каже: «З ким поведешся — від того і наберешся».

Про шанованих людей прийнято говорити, що вони користуються авторитетом.

Авторитет — загальне визнання, вплив, довіра, набуті завдяки знанням та праці. Це ж саме стосується й колективів. Проте не слід забувати, що авторитети бувають справжні і вигадані.

Справжня дружба завжди заснована на довірі та відвертості.

У Греції розрізняли три типи дружби:

- 1) дружба взаємовигідна;**
- 2) дружба, заснована на емоційній прив'язаності, яка приносить задоволення;**
- 3) безкорислива дружба, коли друга люблять заради нього самого.**

Остання вважалася вже почуттям. Головна моральна цінність дружби – розуміння іншого і вміння надати йому можливість якнайкраще виявити себе.

В кожній людині є щось цікаве. Придивись до своїх однокласників. Ось уже чотири роки ви навчаєтеся разом, спілкуєтеся щодня, разом долаєте труднощі. Ви дуже різні, і ваші інтереси не завжди збігаються. З одними ти товаришуєш, інших — просто терпиш. Головне, щоб у класі панували доброзичливість, взаємоповага і терпимість.

Бережи справжню дружбу! Не роздмухай вогонь сварки, не гарячкуй, не заводься. Стриманість — то найкращий стиль життєвої поведінки, а от грубість веде до наслідків, прямо протилежних тому, чого ми прагнули.

Якщо ти розпалишся, інший заряджається твоєю агресивністю і не сприймає твої, може цілком розумні, аргументи.

Прийди, весно, з радістю!

(свято)

Мета: Ознайомити дітей із звичаями нашого народу, веснянками, віршами, піснями, забавами, святами, які відзначаються навесні.

Виховувати потяг до них, поважати і цінувати їх як історичне минуле нашого народу. Вчити декламувати вірші і прозу, інсценувати народні звичаї, співати веснянки, заклички, пісні; водити хороводи, танцювати, проводити ігри. Виховувати любов до природи, розвивати бережливе ставлення до всього живого.

(Святково прикрашена зала: декорації весняних квітів, зеленого листя, плакати з весняними прислів'ями.)

Дівчинка:

Вийшло сонце, усміхнулось,

покотилось по землі.

Роздивитись хто дрімає

в лісі, в лузі, на ріллі.

— Прокидайтеся, сніжинки !-

Чути сонця голосок —

Годі спати, починайте

всі збігати у струмок.

Танок струмочків

(Дівчатка з коронками сніжинок на голові присіли, в руках у них блакитні стрічки. Під музику прокидаються, знімають коронки і починають стрічками імітувати рух струмочка)

Хлопчик:

**Ще зимові віхоли літають,
та весни розгін не зупинити.
І дзвінки краплини починають
У промінні сонячним бриніти.**

Ведуча :

Всі, ви, мабуть, вже здогадались, що наше свято присвячене весні. А чи добре ви знаєте цю пору року перевіriamo за допомогою загадок.

1. Коли це буває і як воно зветься: хмаринька плаче, а поле сміється? (весною)

2. Де пройде ця чарівниця там все оживає: земля квіти викидає, сонечко вже припікає, зеленіє скрізь травичка. Скажіть, хто ця чарівничка?

(весна)

3. Що у світі найсвітліше, що по небу вдень гуляє, ніч приходить — спочиває ? (сонце)

4. Тільки він землю умиє, вона зразу зеленіє. (дощ)

5. Вийшла звідкись гарна дівка, на ній стрічка-семицвітна. А де з річки воду брала — там коромисло зламала. (веселка)

6. Не скляний він, не з металу, а прислухайтесь — дзвенить. Риє землю він розталу, співає, ллється, дзюркотить. (струмок)

Ведуча : В давнину люди вірили в те, що можуть вплинути на сили природи. Чим саме запитаєте ви? Словом, піснею, магічними іграми.

Вірили, що весна швидше прийде, якщо її покликати.

Дівчинка : — Що ж давайте, любі діти, пісню заведемо.

Будем весну закликати. Веснянки співати.

Веснянка « Ой минула вже зима».

Ведуча: Насамперед викликали птахів з вірію. Для цього дітям випікали печиво у формі птахів — жайворонків , голубів, журавлів. Ходили з ними по селу і співали заклички до птахів.

Дівчинка:

**Під дахом бурулька радіє і плаче,
з весною говорить гніздо ластів'яче.**

Ой, веснонько — пташе, здіймися на крилах,
скажи ластів'ятам, щоб прилетіли.

Скажи, хай скоріше несуть щебетинку,

Скажи, виглядає їх рідна хатинка.

Скажи, що без пісні теплу не прийти,
душі не радіти, землі не цвісти.

Хлопчик:

Та щоб весну розбудити, мусить сонечко пригріти.

Закличка « Вийди, вийди, сонечко....» (з імітацією рухів)

Пісня «Сонечко»

Дівчинка:

Ми на нього всі чекаєм,

нетерпляче виглядаєм:

і землиця, і травинка, і комашка, і билинка.

Все це хоче пити, жити і родити.

Закличка «Іди, іди, дощику.»

Ведуча : А тепер давайте разом з вами відобразимо давні традиції і пограємо в гру.

Гра «Котилася торба.»

Котилася торба з високого горба,

а в тій торбі хліб — паляниця,

кому доведеться, тому й веселиться.

Ведуча: Чимало вже слів сказано, пісень заспівано. Отже, будемо сподіватися, що весна не забариться зі своїм приходом.

Всі: Благослови, мати, весну зустрічати!

Весну закликати, зиму проваджати!

Весна:

Привітанням журавля я пробуджую поля,

небеса і ручаї та завітчую гаї

і усякий мене зна...Відгадали? Я... (весна)

Дівчинка:

Заходь, весно, не барись!

Радістю весняною поділись!

Виглядали тебе вранці ми на зорі,

і з тобою буде весело дівторі.

Весна : До вас прийшла, моя малеча, ви чекали, ви й діждалися мене. Для вас сьогодні принесла я квіти жовтенькі, білі, ніжно — голубі.

Ведуча: Які весняні квіти ви знаєте? (*проліски, ряс, підсніжники, тюльпани, конвалії, фіалки, бузок, кульбаба...*)

Дівчинка :

Всі квіти весняні, веселі, кохані,

з-під листя виходьте, голівки підводьте.

Весна : Квіти, квітоньки мої, розпочніть танок мені.

Танок квітів.

Ведуча:

Три весняні місяці завітали до нас в гості.

Три парубки красні, три місяці ясні.

Місяць Березень — перший красень.

1.Березень березовим віником зиму вимітає, а весну в гості запрошує.

2.Березень часом снігом віє, часом сонцем гріє.

3. У березні день з ніччю зустрічається.

4. У березні тепла, як з мачухи добра.

Ведуча: А ось і 2-й наш гонець — Квітень, вдатний молодець.

Квітень : Квітень у вінку з черемхи і бузку на теплу

землю стелить килим свій,

зозуля всім кує: ку-ку, ку-ку.

Мете в садах квітковий сніговій.

1. Квітневий день рік годує.

2. В квітні ластівка день починає, а соловей кінчає.

3. Квітень з водою, а травень з травою.

4. Хто у квітні не сіє, той у вересні не віє.

Ведуча: Весняної пори кінець — це Травень місяць — молодець ! Травень:

Я- травень, всім даю тепло,

щоб на землі все ожило.

Несу проміння й світло,

щоб ожило все і розквітло.

1. Травень ліси прибирає, літо в гості закликає.

2. Травневий дощ, як з грибами борщ.

3. Травнева роса краща од вівса.

4. Як у травні дощ надворі, то восени хліб в коморі.

Пісня « Весна.»

Дівчатка:

1. Прийшла весна — і золотисті

упали з неба промінці.

І враз прокинувся ліс тінистий.

Зраділи білочки й зайці.

2. Ведмедик, їжачок, лисиця,

шпаки і солов'ї й синиці

щодень ведуть свої пісні,

уклінно дякують весні.

3. Дівчаточка – вороб'яточка, радьмося ,

та виходьмо на вулицю граймося.

Та виходьмо на вулицю в добрий час,

нема таких співаночок, яку нас.

4.Весно-весно, весняночко,
прийди до нас, подоляночко.
Прийди , прийди, теплом утіш,
а ти, сонечко, світи ясніш.

Хоровод «Подоляночка».

Дівчинка: Знов починається весна!

Знов починаються дива ...

А вчора ...вчора...що й казати!

Всі веселилися до сліз:

Максим — дражнило й задирака —

Марійці проліски приніс!

І зовсім це не дивина

так починається весна,

а з нею посмішка ясна.

Танок «Посмішка».

Ведуча:

Ось і підійшло до закінчення наше свято весни. Та весна — красна іде по всі землі і прикрашає її квітами, ніжною зеленню. То ж бережіть красу кожної квіточки, кожної рослини, травинки, кожної комашки . Тоді буде наша земля квітучою і завжди прекрасною. Пам'ятайте і бережіть наші звичаї, традиції і будьте добрими людьми . До нових зустрічей.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. О.Воропай. Звичаї нашого народу. – К.: Оберіг, 1993.
2. Живлюще джерело .Кращі прислів'я та приказки українського народу. – Донецьк: ТОВ ВКФ „БАО”, 2008.

3. Українська дитяча література: хрестоматія/ Упор. Козачок Л.П.- Вища школа, 2006.
3. Український фольклор: Хрестоматія (Упорядник О.Ю.Бріцина, Г.В.Довженок), — К.: Освіта, 1997.
4. Чарівний барвінок. Хрестоматія з усної народної творчості. — Донецьк: ТОВ ВКФ „БАО”, 2009.